

Heroin-assistert behandling i Norge: HAB-prosjektet i Oslo og Bergen

Lars Henrik Myklebust

Forsker

SERAF, UiO

Bakgrunn

Opioid-avhengighet globalt (OUD)

- 31.5 millioner i 2022 (UNDOC)

Substitusjonsbehandling (OMT)

- 1965 (1947) i USA, i Norge 1987 (LAR)
- Metadon og buprenorfin (full/delvis agonist)
- Omfattende evidens for positive utfall i dødelighet, helse, kriminalitet

Ca.10% faller ut av behandling (20-84%)

- «Hard to treat/hard to reach»?
- Bedre tilpasset behandling v/medikamentutvalg?

Heroin-assistert behandling (HAB)

Farmasøytisk heroin (diacetylmorfin)

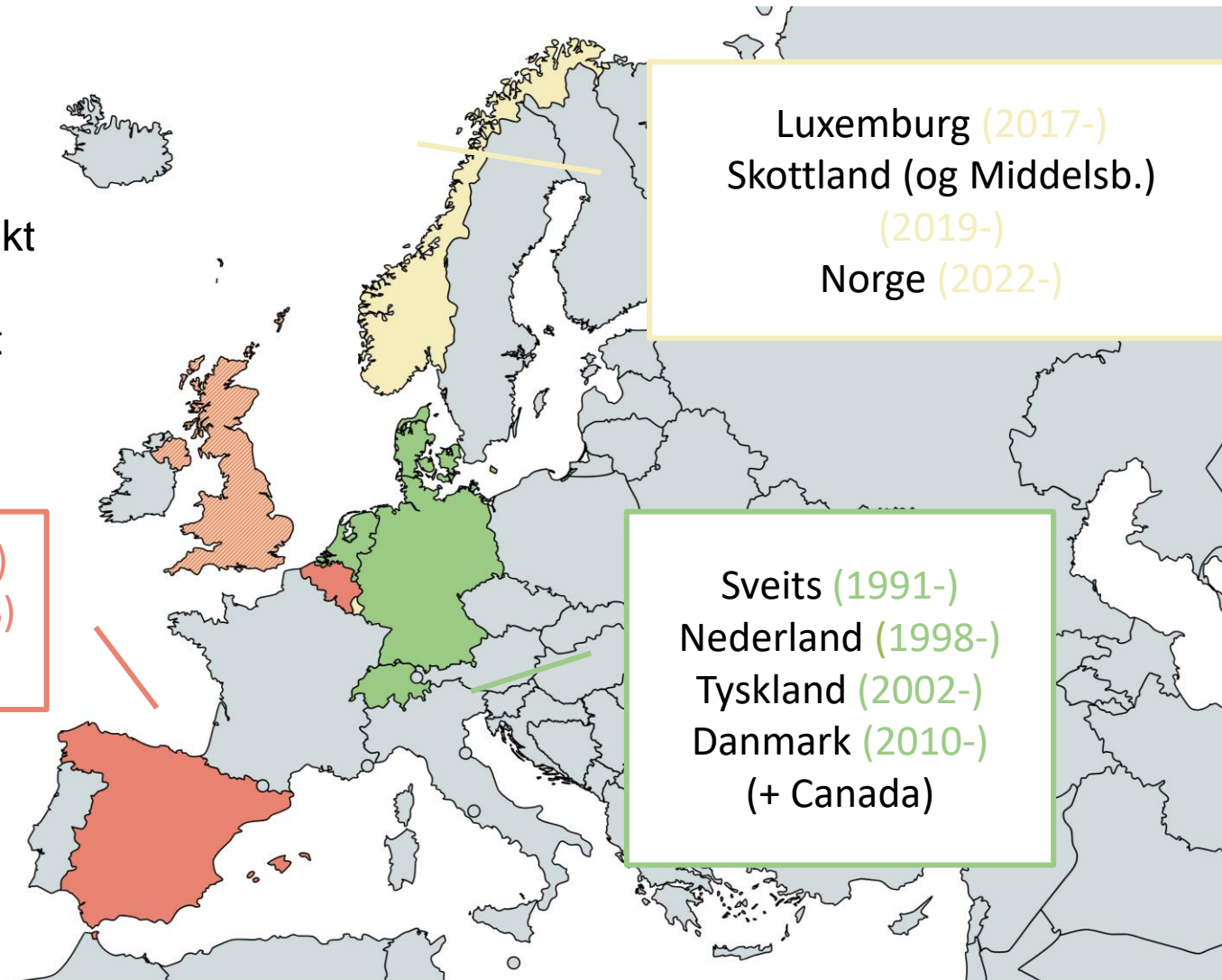
- England på 1920-tallet: ta med hjem-doser
- HAT: Sveits (1994) i særlig utformede klinikker
  - Canada og Europa (USA hindret av føderal lovgiving)

Forskningen

- Hovedsakelig kortvarige kliniske studier (trials)
- Positivt for kriminalitet og helse, usikkert vedr.dødelighet og kost-nytte
- Begrenset kunnskap om mekanismer og utfall på lengre sikt

HAT-behandling i Europa

- Aktive
- Prøve-
/forskningsprosjekt
- Tidligere prosjekt

Luxemburg (2017-)
Skottland (og Middelsb.)
(2019-)
Norge (2022-)

Spania (2001-2004)
England (2005-2008)
Belgia (2007-2013)

Sveits (1991-)
Nederland (1998-)
Tyskland (2002-)
Danmark (2010-)
(+ Canada)

Det Norske HAB-prosjektet

5-årig prøveprosjekt (2022-2026)
v/Helsedirektoratet: integrering
av heroin-assistert behandling i
spesialisthelsetjenestene

- Forstudie
v/SERAF,
anbefalinger
om utforming
(2019)

Forskningsmessig
evaluering

- SERAF (UiO), RusForsk (OUS), BAR
(Helse Bergen), CFR (Universitetet i
Aarhus), ProLARNett

Organisering

- Selv-administrering av diacetylmorfin
- Veiledet klinisk setting
- Psykososial oppfølging
- Etter modell fra HAB i Danmark (2010-)

KABS Hvidovre. Copenhagen,
2020

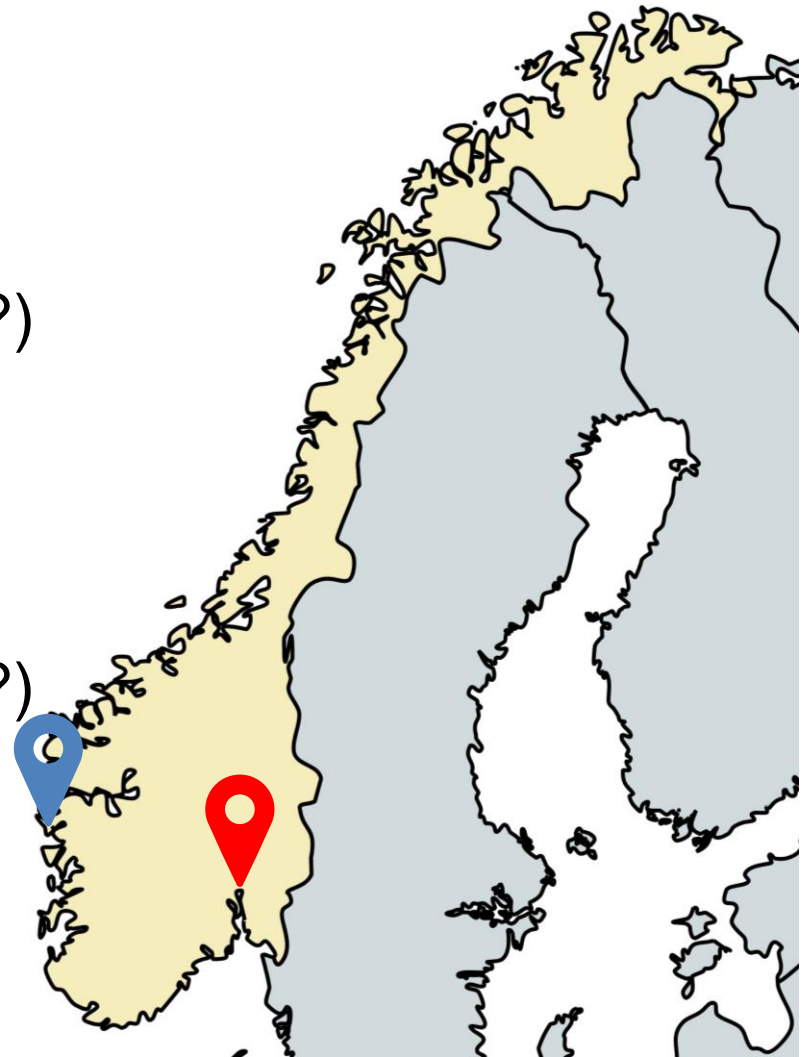
To klinikker: **HABiO** og **HABiB**

Oslo

- Oppstart januar -22
- Tak på 50 pasienter (foreløpig?)

Bergen

- Oppstart mai -22
- Tak på 40 pasienter (foreløpig?)

HABiO

HABiB

Forskningsstema

Holdninger og erfaringer
med HAT

- Pasienter, pårørende og helsepersonell

Individuelle utfall for
pasientene

- Helse, Kriminalitet, Livskvalitet

Alvorlige hendelser i HAT

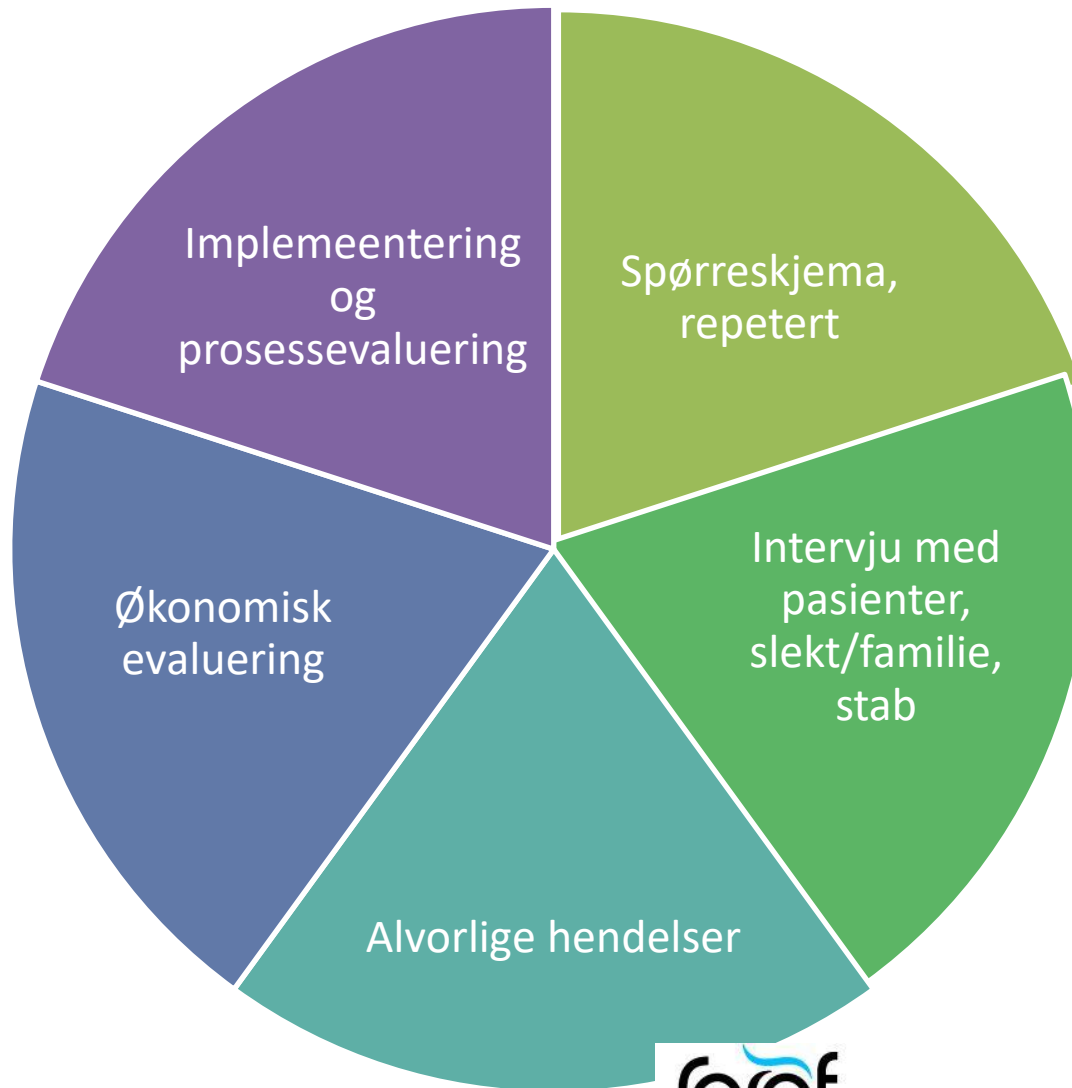
- Overdoser, dødsfall, ulykker

Økonomisk evaluering

- Kost-nytte, samfunnskostnader

Implementeringsprosessen
HAT

- Organisasjonsmessig, -hindre/fasiliterende

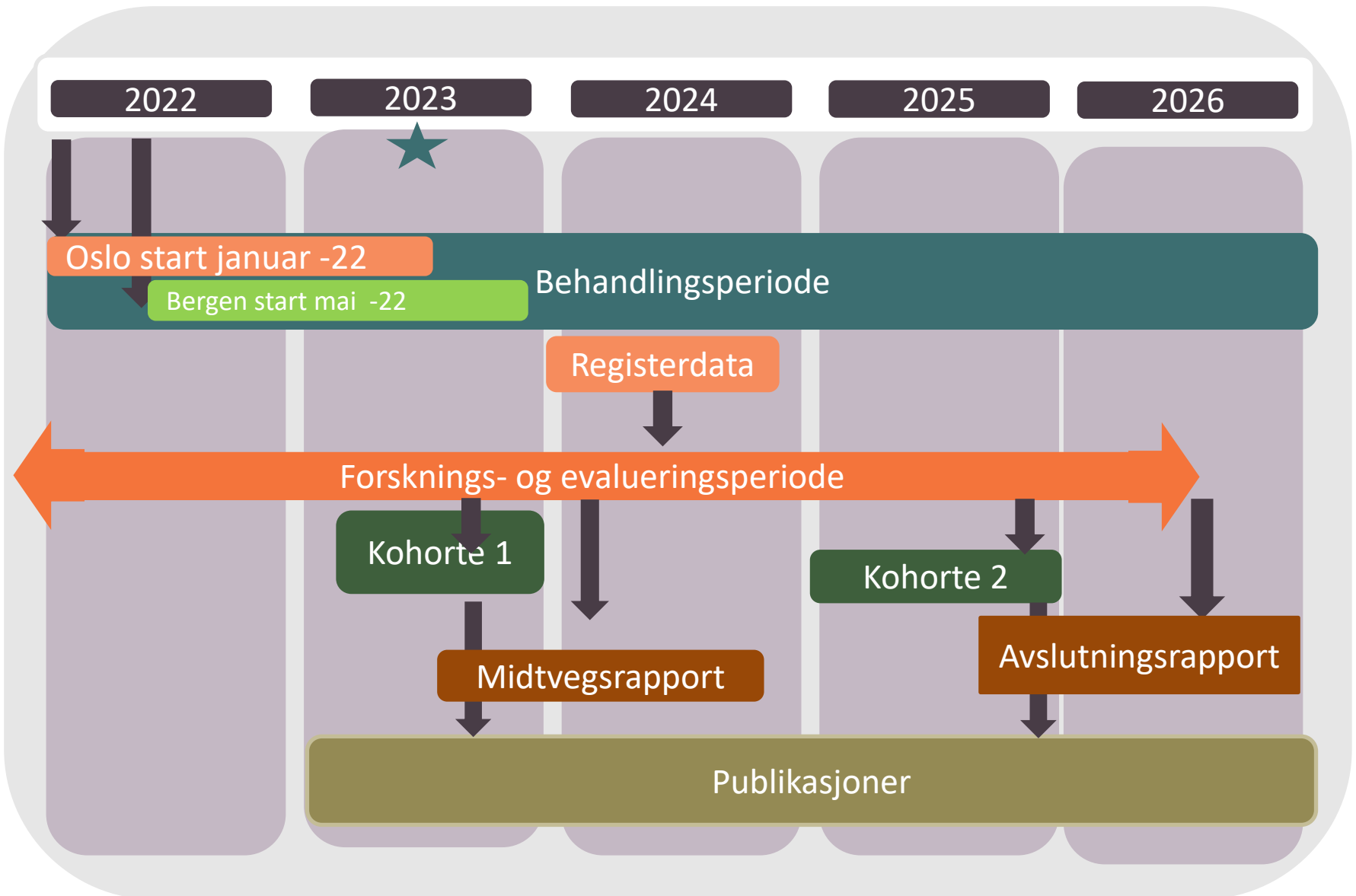
Studien

Prospektiv kohorte alle HAB-pasienter (N=250 -)

- Komparativt: Danske HAB-pasienter (2010 -): N=500, og norske LAR-pasienter (2003 -): N=8300

Datakilder

- Intervjuer med pasienter, pårørende, klinikkpersonale og – ledelse
- Spørreskjema til pasienter
- Pasientjournaler
- Nasjonale registre

Spørreskjema

- Over 350 variabler
- Validerte verktøy:
  - EQ-5D-5L (QoL, helse relatert)
  - PHQ-15 (somatisk helse)
  - (SCL-25 psykisk helse)
- Danmark og LAR (NorComt): tilpasset

Demografi

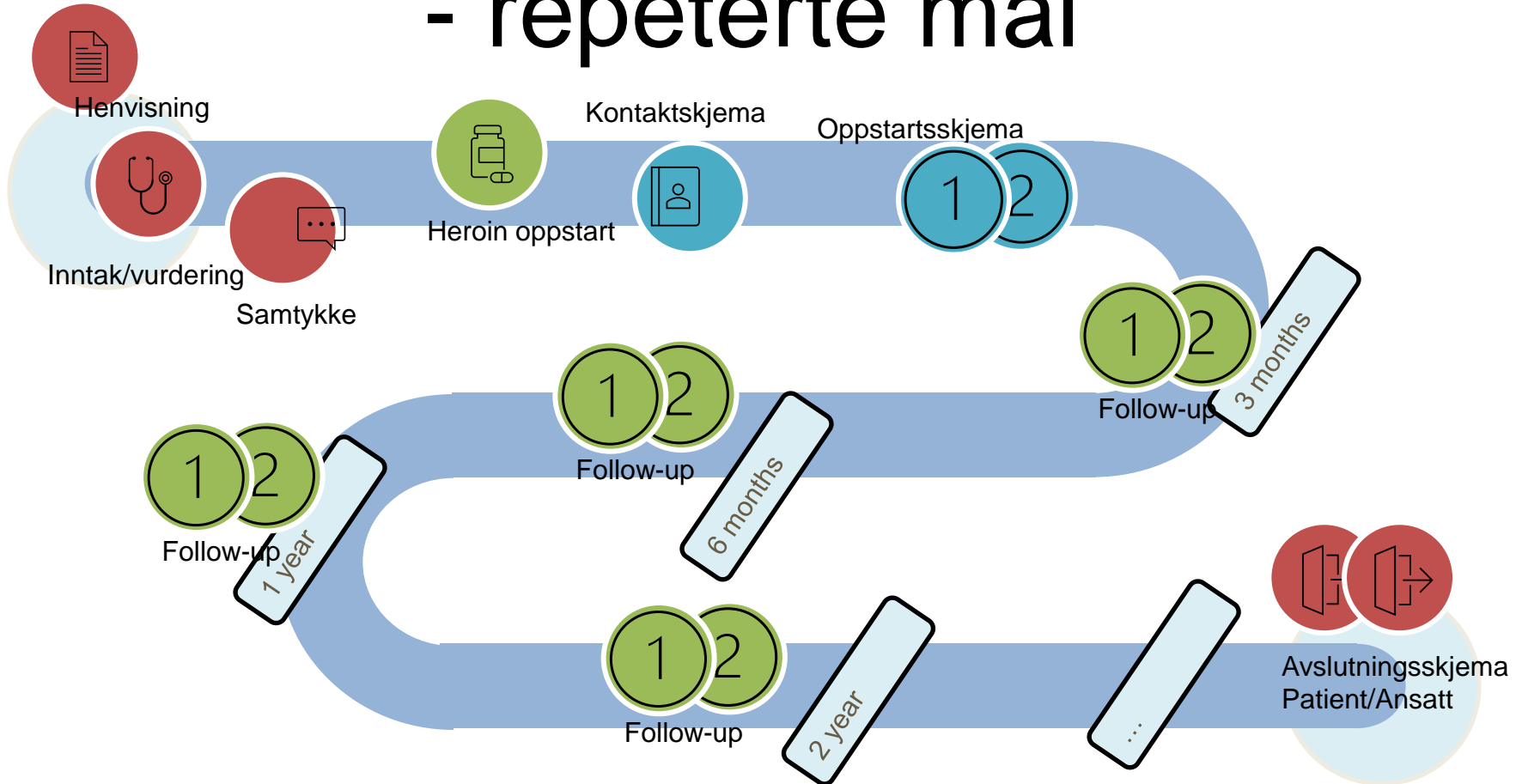
Personlig økonomi/inntekt

Kriminalitet

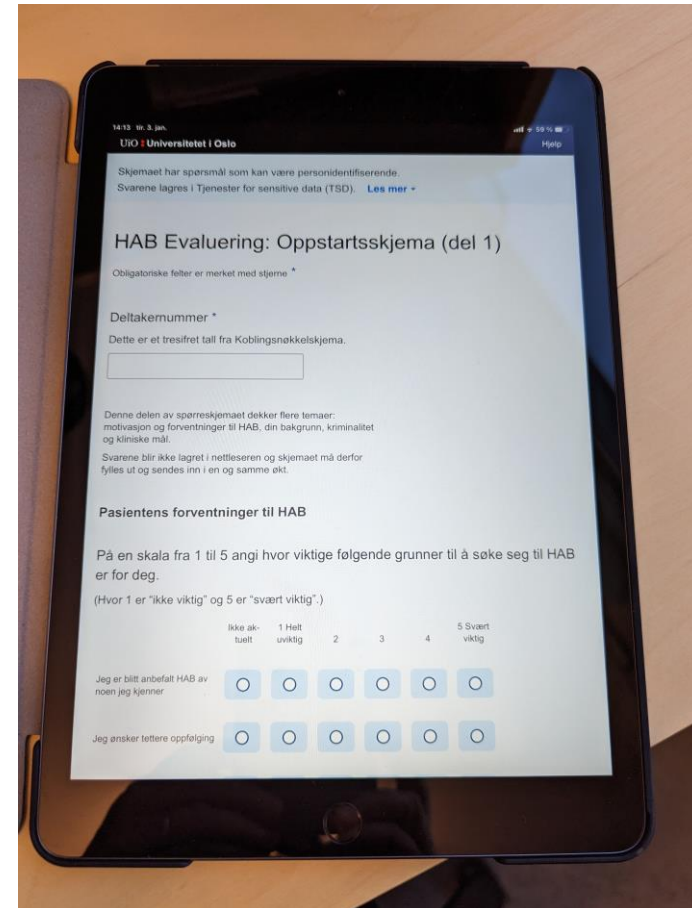
Helse (psykisk og fysisk)

Narkotikabruk

Pasientforløp - repeterte mål

Digital innsamling

Kjønn og alder

KJØNN	N	Alder (Gjennomsnitt)	Min.	Maks.
Menn	71	39.10	25.8	67.1
Kvinner	17	40.12	30.9	58.9
Total	88 (66 pr.14.11.23)	39.30	25.8	67.1

Tidligere behandling (LAR)

Ja

- LAR: 27%
- Lavterskel LAR (eks. LASSO): 8%
- Annen rusbehandling: 5%
- Både LAR og annen rusbehandling: 56%

Nei (ingen): 5%

Avslutningsgrunner
(fritekst, multiple alt.)

- Misfornøyd med medikament (n=29)
- Misnøye med regler eller rammer for behandlingen (n=25)
- Bivirkninger av medikament (n=23)

Motivasjon for HAB

Svært viktig (“5”)

- “Jeg trenger heroin, ønsker å få det på en sikker, legal og kontrollert måte” (n=73)
- “Jeg tror det vil bidra til økt livskvalitet for meg” (n=56)
- “Jeg tror HAB vil fungere best for meg” (n=55)

Helt uviktig (“1”)

- “Kontrollen i LAR var vanskelig for meg” (n=21)
- “Jeg ønsker ruseffekt” (n=17)
- “Jeg er avhengig av å injisere” (n=15)

Forventninger til HAB

Svært viktig (“5”)

- Tilfredsstillende min opioid-avhengighet (n=58)
- Mer stabilitet i livet mitt (n=47)
- Færre bivirkninger (n=47)
- Økt livskvalitet (n=47)

Helt uviktig (“1”)

- Jeg forventer at livet vil være omtrent som før (n=20)
- Jeg forventer å få bedre boforhold (n=6)

Kriminalitet (siste 3 måneder)

11% har vært
fengslet

- Ruskriminalitet (n=28)
- Vinningsforbrytelser (n=17)
- Vold (n=4)
- Vegtrafikk (ruskjøring) (n=2)
- Annet (n=4)

55% offer for tyveri

- gjennomsnitt 3 anledninger

29% offer for psykisk
vold/trusler

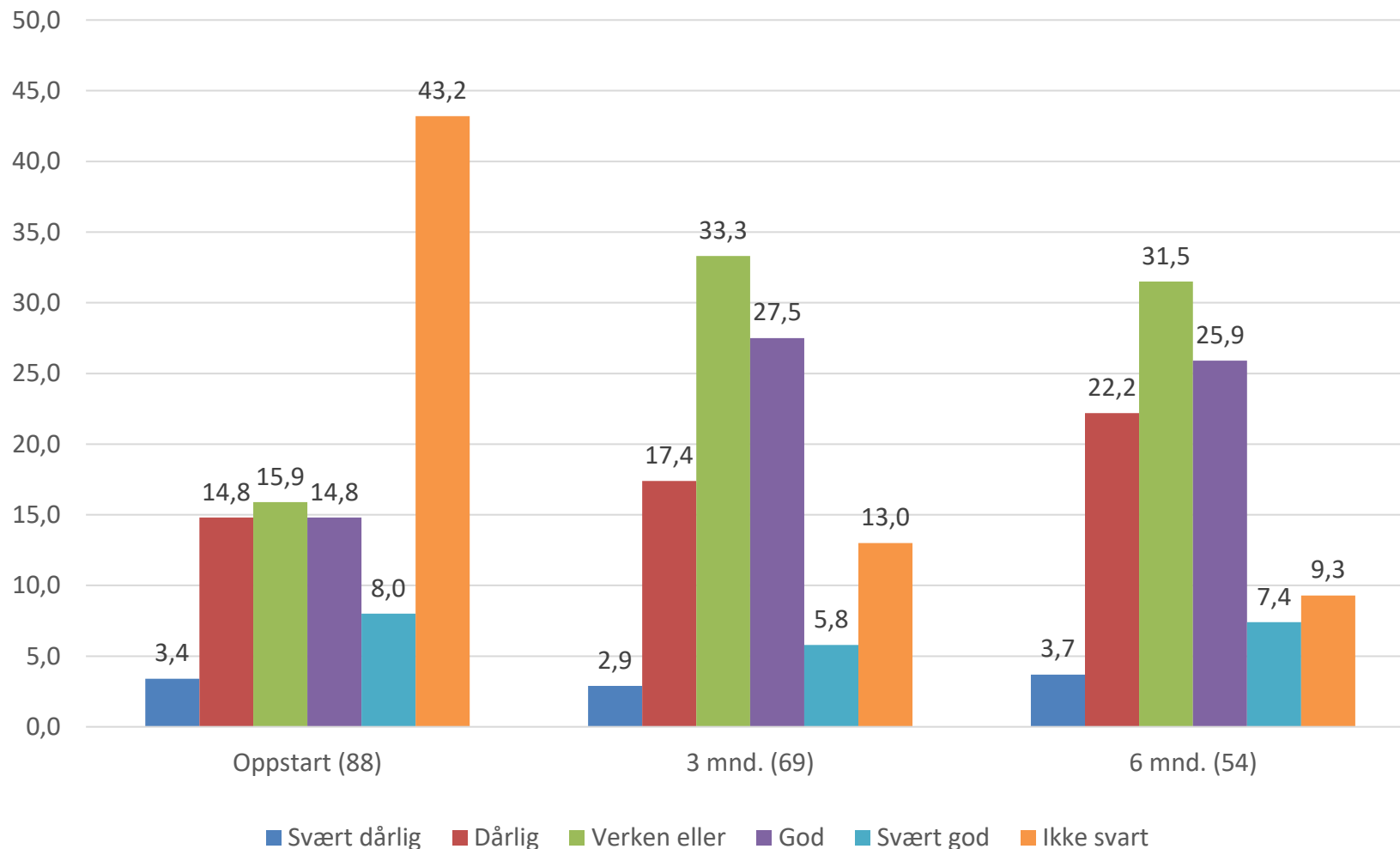
10% offer for fysisk
vold

- I gjennomsnitt 2 anledninger

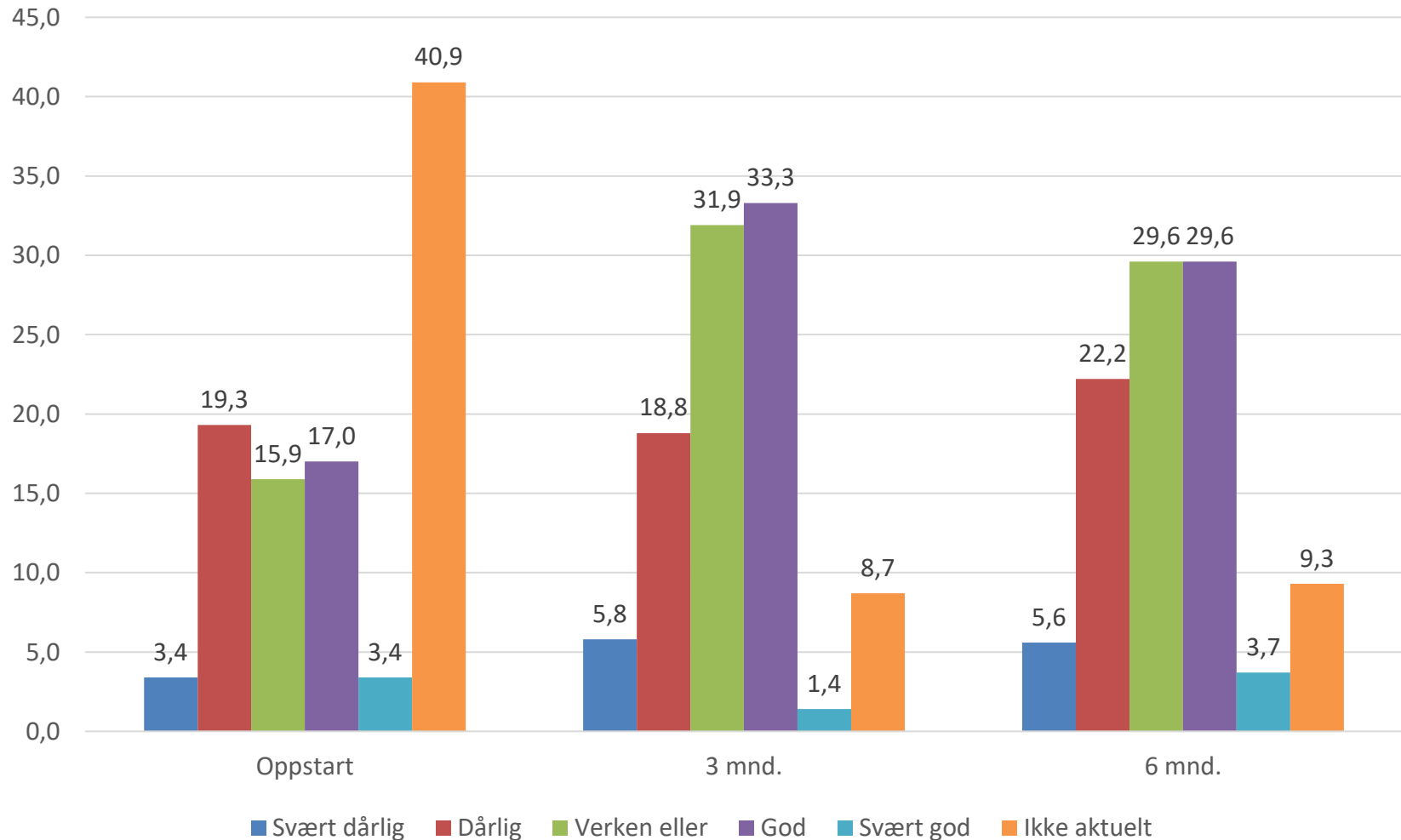
Opplevd psykisk helse

- gruppenivå

Opplevd fysisk helse

- gruppenivå

Sammenligning HAB og LAR*

	HAB	LAR
Kjønn og alder	Kvinner: 19,5%, Menn: 80,5% Aldersgjennomsnitt: 46,7	Kvinner: 29,7, Menn: 70,3 Aldersgjennomsnitt: 47,8
Bosituasjon	Egen bolig: 65,9%	Egen bolig: 79,8%
Hovedaktivitet	Uten beskjeftigelse: 95,1% Deltidsjobb: 4,9%	Uten beskjeftigelse: 82,4% Heltidsjobb: 9,0% Deltidsjobb: 5,6%
Målsetting	Stabilisering u/rusfrih.: 97,6% Rehabilitering m/rusfrih.: 2,4%	Stabilisering u/rusfrih.: 27,1% Rehabilitering m/rusfrih.: 68,5%
Rusbruk (siste 4 u.)	Ingen: 14,6 Enkeltepisoder: 26,8 Regelmessig: 63,4 (Overdose siste år: 14,6%)	Ingen: 38,4% Enkeltepisoder: 18% Regelmessig: 31,1% (Overdose siste år: 5,7%)
Fornøydhet m/behandlingen	Fornøyd: 58,5% Blandet: 26,8% Misfornøyd: 2,4%	Fornøyd: 56,9% Blandet: 17,7% Misfornøyd: 4,2%

* Nasjonal statusrapport LAR (-23), N=41

Tilfredshet med behandling

- Intervjuer med 26 pasienter, ved 1-2 mnd.
- Fordelaktig: stabil tilgang heroin, behandlingsrelasjon, klinikkmiljø m/bistand
- Utfordrende: intenst opplegg, klinikkregler, «dødtid», bekymringer vedr.HABs fremtid
- Høy grad av fornøydhet, men allerede endringer
  - Ellefsen, R., Wusthoff, L. E. C., & Arnevik, E. A. (2023). **Patients' satisfaction with heroin-assisted treatment: a qualitative study.** *Harm Reduction Journal*, 20(1), 73. <https://doi.org/10.1186/s12954-023-00808-8>

Papers

- ELLEFSEN, R., WUSTHOFF, L. E. C., & ARNEVIK, E. A. (2023). PATIENTS' SATISFACTION WITH HEROIN-ASSISTED TREATMENT: A QUALITATIVE STUDY. *HARM REDUCTION JOURNAL*, 20(1), 73. [HTTPS://DOI.ORG/10.1186/S12954-023-00808-8](https://doi.org/10.1186/s12954-023-00808-8)
- ELLEFSEN, R. (2023) NARKOTIKAPOLITIKK I ENDRING. HEROINKLINIKKENES OPPKOMST I NORGE. *NORDIC STUDIES ON ALCOHOL AND DRUGS*, 1-19.
[HTTPS://DOI.ORG/10.1177/14550725231207251](https://doi.org/10.1177/14550725231207251)
- MILELLA, M. S., D'OTTAVIO, G., DE PIRRO, S., BARRA, M., CAPRIOLI, D., & BADIANI, A. (2023). HEROIN AND ITS METABOLITES: RELEVANCE TO HEROIN USE DISORDER. *TRANSLATIONAL PSYCHIATRY*, 13(1), 120. [HTTPS://DOI.ORG/10.1038/S41398-023-02406-5](https://doi.org/10.1038/s41398-023-02406-5)
- MYKLEBUST ET.AL. (SUBMITTED): EVALUATION OF HEROIN-ASSISTED TREATMENT IN NORWAY: PROTOCOL FOR A MIXED METHODS STUDY.